

Právnická fakulta UK

Právo a ekonomie I

Seminář k 6. a 7. přednášce

ZS 2022/23

**TRHY PRÁCE, DISKRIMINACE,
NEROVNOST**

PLÁN SEMINÁŘE

1. Mzdové rozdíly
2. Diskriminace
3. Minimální mzda
4. Šok na trhu práce
5. Redistribuce (if time permits)

MZDOVÉ ROZDÍLY

Čím ekonomie vysvětluje rozdílné mzdy?

- lidský kapitál a jeho složky
- kompenzující mzdové rozdíly
- rozdíly v poptávce po práci
- diskriminace
- monopsonní nebo monopolní postavení na trhu práce

Které z těchto teorie pomáhají vysvětlit rozdíly mezi jednotlivými profesemi?

MZDOVÉ ROZDÍLY

podskupina zaměstnání	medián hrubé měsíční mzdy
Specialisté v oblasti personálního řízení	45 130
Specialisté v oblasti reklamy a marketingu	41 473
Sociologové, antropologové a pod. specialisté	32 125
Redaktoři, novináři a pod.	31 088
Specialisté v oblasti ekonomie	46 293
Podnikoví právníci, ostatní specialisté v oblasti práva	52 423
Advokátní koncipienti	17 192

Zdroj: Informační systém o průměrném výdělku, 1. pololetí 2018, mzdová sféra

Dvě ženy, jeden rozdíl

Novináři z aktuálně.cz rozeslali 26 životopisů.

a) Čím se ty životopisy lišily?

b) Jaké závěry z nich novináři vyvodili?

Dvě ženy, jeden rozdíl

- c) Na základě provedeného průzkumu, jaké jsou pravděpodobnosti, že nabídku na pohovor (včetně i přímo provedeného pohovoru) dostane mladší a starší uchazečka?
- d) Lze na základě provedeného průzkumu usoudit, zda konkrétní firma, která poslala nabídku na pohovor mladší, ale nikoli starší uchazečce, diskriminuje?
- e) Lze na základě provedeného průzkumu usoudit, zda firmy v průměru diskriminují vzhledem k věku?

Dvě ženy, jeden rozdíl

f) Jaké jsou podle vás nedostatky provedeného průzkumu?

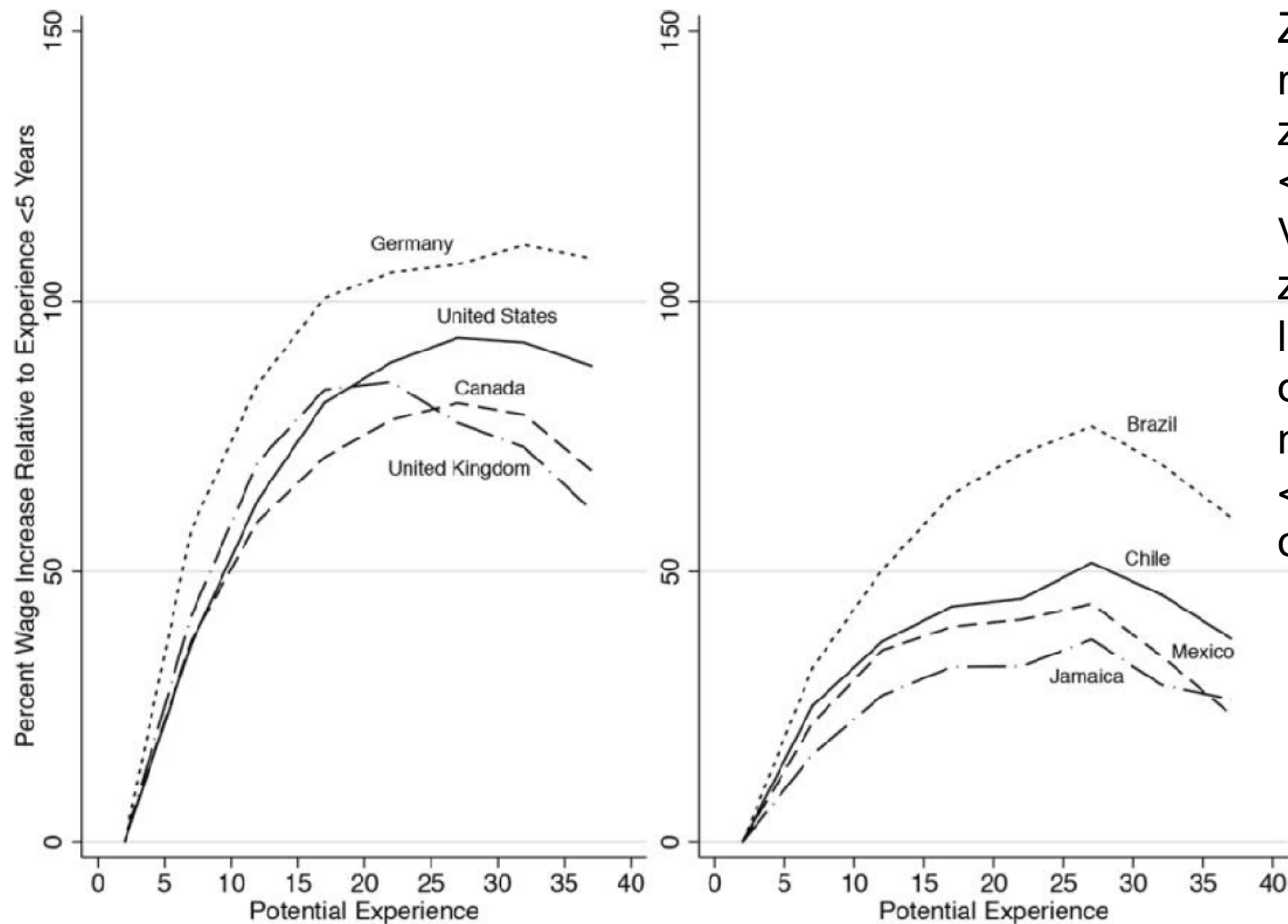
g) Jaké jsou ekonomické důvody, které vedou firmy k preferování mladší uchazečky? Lze rozhodnutí firem s ohledem na uvedený důvod chápat jako diskriminační?

Dvě ženy, jeden rozdíl

h) Pomocí teorie lidského kapitálu vysvětlete, proč starším zaměstnancům rostou mzdy pomaleji než mladším. Rozlište přitom dvě složky lidského kapitálu: znalosti a dovednosti získané vzděláním (ve škole či školením při zaměstnání) a zkušenosti získané v zaměstnání(ch).

- Jak se tyto dvě složky lidského kapitálu vyvíjejí s věkem?
- Mají firmy motivaci investovat více do vzdělání mladých nebo starších zaměstnanců a proč?
- Mají zaměstnanci motivaci investovat více do svého vzdělání v mladším nebo starším věku a proč?
- Jak se výše uvedené faktory projevují ve vývoji mezd s rostoucím věkem zaměstnance?

TYPICKÝ AGE-EARNINGS PROFILE

Zvýšení mzdy
relativně vůči
zaměstnancům s
<5 lety zkušeností.
V USA
zaměstnanec s 30
lety zkušeností má
o 95% vyšší mzdu
než zaměstnanec s
<5 lety; v Chile jen
o 50%.

DISKRIMINACE: MECHANISMY

Preference zaměstnavatelů

- Konkurence na trhu práce ji dokáže výrazně omezit

Preference spotřebitelů

- Obtížně vymýtitelná

Statistická diskriminace

- Dle dosavadních poznatků zřejmě nejčastější forma diskriminace
- Z pohledu firem zcela racionální
- Může být posilována předsudky, může být sebenaplňující

Bartoš et al. (2016, AER)

Studují vliv diskriminace na základě národnostní příslušnosti.

- Stejný životopis s jinými jmény:
 - Jiří Hájek (white majority-sounding name)
 - Phan Quyet Nguyen (Asian-sounding name)
 - Gejza Horváth (Roma-sounding name)
- Jiřímu Hájkovi se ozvalo 43 % firem a pozvánku na pohovor dostal o 14 %
- Kolik si myslíte, že se ozvalo Phan Quyet Nguyenovi a Gejzovi Horvátovi?

Bartoš et al. (2016, AER)

	Hájek	Nguyen	Horváth
callback	43 %	17 %	25 %
pozvánka	14 %	5 %	8 %

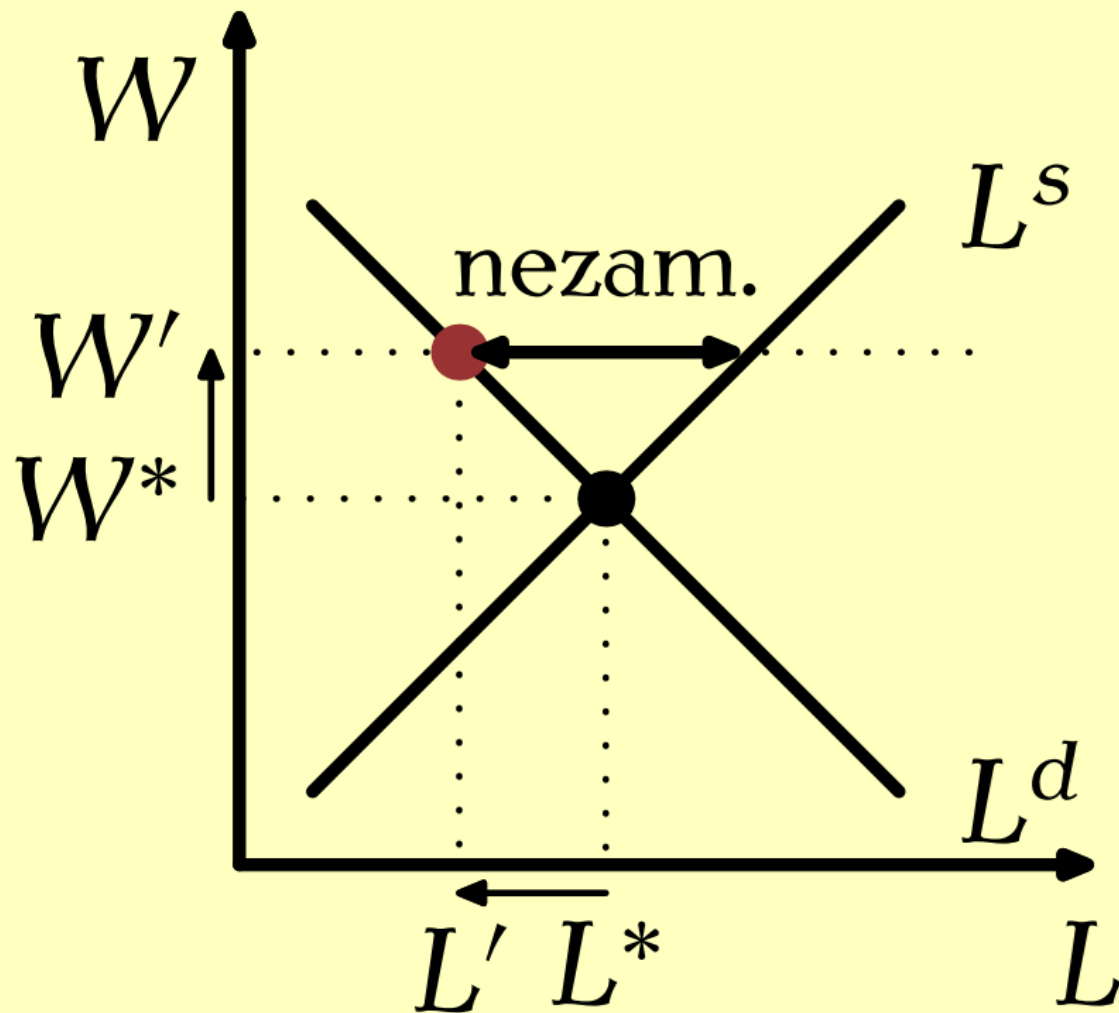
- Diskutujte implikace pro ochotu investovat do lidského kapitálu.
- Ban-the box story

Minimální mzda

Představte si trh práce pro **pomocnou sílu v kuchyni** restaurací. Na začátku je trh v rovnováze s hodinová sazbou 150 Kč. Nová vláda se rozhodne zvýšit minimální mzdu na 170 Kč.

- a) Do grafu zakreslete původní a novou tržní rovnováhu.
- b) Co se stalo se zaměstnaností (počtem odpracovaných hodin)?

Minimální mzda

Minimální mzda

Představte si trh práce pro **šéfkuchaře** v restauracích. Na začátku je trh v rovnováze s hodinová sazbou 250 Kč. Nová vláda se rozhodne zvýšit minimální mzdu na 170 Kč, která je efektivní i pro trh šéfkuchařů.

- c) Do grafu zakreslete původní a novou tržní rovnováhu.
- d) Co se stalo se zaměstnaností (počtem odpracovaných hodin)?

Minimální mzda

V empirickém výzkumu značné kontroverze, zda a do jaké míry minimální mzda skutečně zvyšuje nezaměstnanost.

Pravděpodobně záleží na mnoha faktorech:

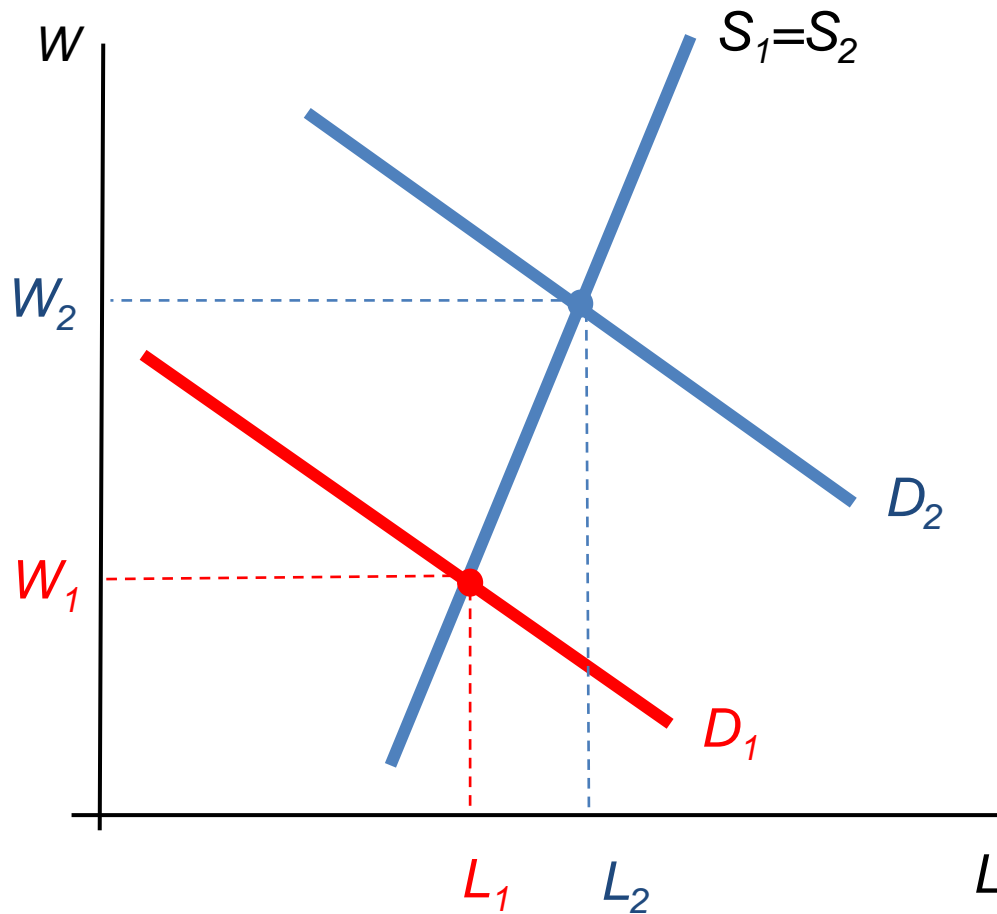
- tržní uspořádání na trhu výstupů (monopol může lépe zvyšovat ceny než firma na mezinárodním konkurenčním prostředí)
- možnost nahrazení zaměstnanců automatizací
- míra růstu minimální mzdy
- v ČR: [Grossmann, Jurajda, Smolka \(2019\)](#)

Minipivovary

Boom malých pivovarů v posledních letech výrazně zvýšil poptávku po práci sládků. Sládek je specifická profese vyžadující vzdělání, které několik let trvá a školy též mohou jen omezeně zvýšit počet studentů v oboru pivovarnictví.

a) Ukažte v grafu, jak se boom malých pivovarů projeví ve mzdě a množství práce sládků **v krátkém období**.

TRH PRÁCE SLÁDKŮ – KRÁTKÉ OBDOBÍ

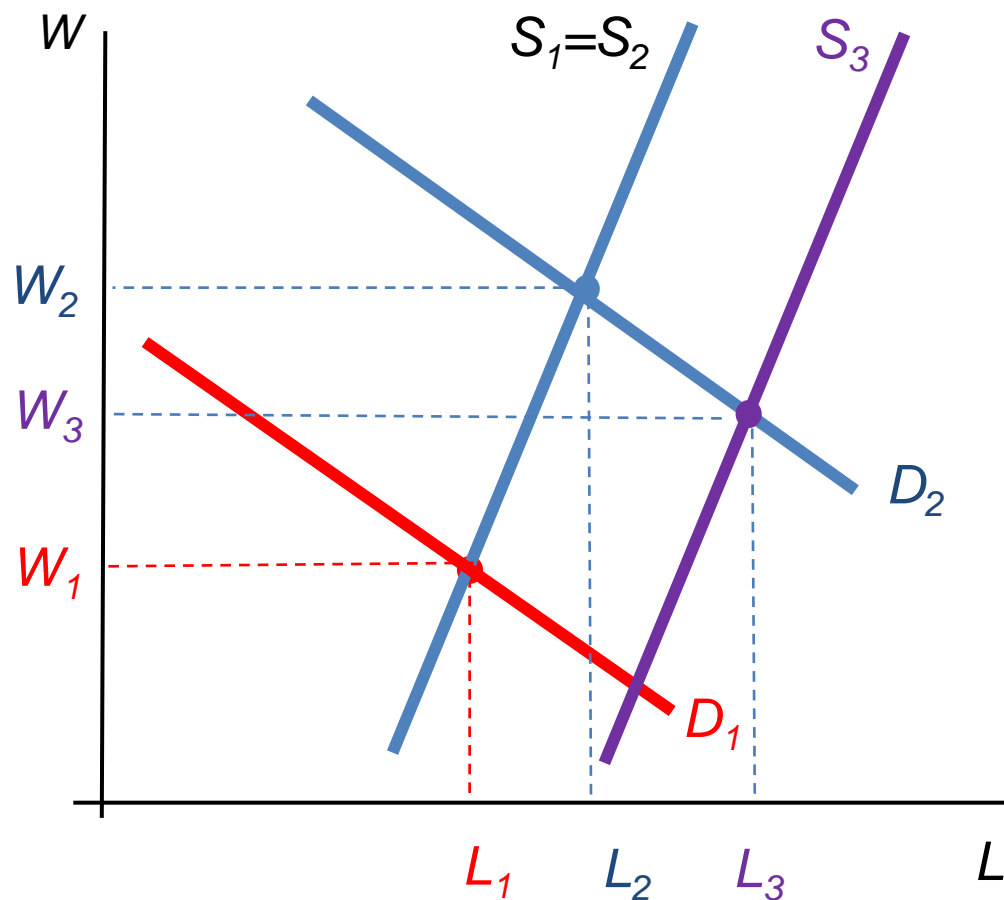

Minipivovary

Boom malých pivovarů v posledních letech výrazně zvýšil poptávku po práci sládků. Sládek je specifická profese vyžadující vzdělání, které několik let trvá a školy též mohou jen omezeně zvýšit počet studentů v oboru pivovarnictví.

b) Ukažte v grafu, jak se boom malých pivovarů projeví ve mzdě a množství práce sládků **v dlouhém období**.

TRH PRÁCE SLÁDKŮ – DLOUHÉ OBDOBÍ

POLITICKÉ FILOZOFIE REDISTRIBUCE

Utilitarismus

- Max celkového blahobytu (součet užitek)
- Klesající mezní užitek => argument pro přerozdělování
- Tradeoff mezi rovností a efektivností

Sociální liberalismus (v USA Liberalism)

- Politika považovaná za spravedlivou nestranným pozorovatelem za „závojem nevědění“ (veil of ignorance)
- Extrémní verze: max. blahobytu jedince, který je na tom nejhůře
- Silné, ale ne 100% přerozdělování

Klasický liberalismus (v USA Libertarianism)

- Vlády by měly chránit práva jednotlivců, trestat zločiny
- Pokud je distribuce příjmů spravedlivá, vlády by do ní neměly zasahovat
- Srovnání příležitostí, nikoli výsledků

Redistribuce

Předpokládejte, že jsou dvě možná rozdělení příjmů ve společnosti o 10 lidech. V prvním rozdělení má 9 lidí příjem EUR 30,000 a jeden člověk 10,000 EUR. Ve druhém rozdělení má všech deset příjem EUR 25,000.

- a) Pokud by bylo ve společnosti první rozdělení příjmů, jaký by byl argument **utilitaristů** pro redistribuci příjmů?

- b) Uvažujte návrh daňového systému pro společnosti s prvním rozdělením: Daň z příjmů ve výši 7,5% (tj. EUR 2,000 při příjmu 30,000), přičemž daně vybrané od 9 jedinců s vysokým příjmem se dají jednomu jedinci s nízkým příjmem. Považoval by **utilitarista** tento daňový systém jako nejlepší možný a proč?

Redistribuce

Předpokládejte, že jsou dvě možná rozdělení příjmů ve společnosti o 10 lidech. V prvním rozdělení má 9 lidí příjem EUR 30,000 a jeden člověk 10,000 EUR. Ve druhém rozdělení má všech deset příjem EUR 25,000.

c) Které rozdělení by **sociální liberálové** (Rawls) preferovali? Vysvětlete.

d) Které rozdělení by **libertariáni** (Nozick) preferovali? Vysvětlete.

e) Kterou z těchto společností byste si k životu zvolili vy, pokud byste za „závojem nevědění“ (veil of ignorance) nevěděli, jaký váš příjem v první společnosti bude (ale věděli byste, že s pravděpodobností 10% budete jedincem s příjmem 10,000).

KVÍZ

Hodně štěstí!